

שריותא היתר טלטול **בהאי חצר**, שהרי באותה שעה עדיין היו אוסרין זה על זה, הרי נמצא שביטולם של בני החצר כלפיהם לא הועיל אז עבורם.

לפיכך: **לא** [רש"ש] יכול האחד לחזור ולבטל לחבירו, כיון שלא זכה ברשותם של האחרים בשעה שביטלו רשותם לשניהם.⁽⁵⁴⁾

שנינו במשנה: **שאחד נותן רשות** ונוטל רשות:

ותמהינן: **הא תו למה לי?**

אי לאשמועינן שאחד **נותן** רשות — הא **תנינא** לה כבר ברישא דמתניתין: ושלחם מותרין לו ולהם!

ועל כרחך טעם ההיתר הוא משום שביטל להם רשותו, וכדאמרן.

ואי לאשמועינן שאחד **נוטל** רשות — הא **תנינא** לה בהדיא במתניתין: "נתנו לו רשותן"?!

ומשנינן: **סיפא איצטריכא ליה: שנים נותנין רשות**, דלא קתני לה ברישא דמתניתין.

ותמהינן עלה: **הא נמי פשיטא** שנותנין רשות ליחיד [או לכמה שעירבו, דכיחיד דמן]?!⁽⁵⁴⁾

ומשנינן: **מהו דתימא:** כשם שאין היחיד מבטל לשנים שלא עירבו, כך אין השנים מבטלין ליחיד, דהוה אמינא

א-ו **ליגזר עלה דילמא אתי היחיד לבטולי להו,**

ולא מהני, שהרי שנים אוסרין זה על זה. **קא משמע** לן שלא גזרו, ונותנין השנים רשות ליחיד.

שנינו במשנה: שנים נותנין רשות **ואין נוטלין רשות:**

ותמהינן: **למה לי** למיתני "ואין נוטלין רשות"?

הא כבר תנא ליה: "היו שנים — אוסרין זה על זה"?!⁽⁵⁴⁾

ומשנינן: **לא צריכא** משנה יתירה דקתני שאין נוטלין השנים רשות, אלא להשמיענו, **דאף על גב דאמרי ליה** שאר בני החצר כשביטלו לו רשותן: **קני** רשותנו בחצר **על מנת** לחזור ולחקנות לחבירך, אפילו הכי לא מהני שיחזור ויבטל לחבירו.

דלא אמרינן שליחא שוויהו להקנות לחבירו, אלא הוורו לו עצמו לקנות ולחזור ולהקנות לחבירו. וכיון שלא קנה הוא עצמו כשביטלו לו שיהא מותר בחצר, לא מצי לאקנויי לחבירו, וכדאמרן.

בעא מיניה אבוי מרבה: המשה דיירים ששרויין בחצר אחת, ועירבו ארבעה מהן, ושכח אחד מהן ולא עירב.

הרי מצד אחד יש לומר שדי בכך שיבטל האחד שלא עירב כלפי אחד מהם, ודי בכך לפי שאותו האחד שביטל כלפיו הרי הוא מעורב עם השאר מערב שבת.

אך מאידך יתכן לומר, שאדעתא של החלק שהתבטל אליו עתה הוא לא עירב, דההיא

שריותא בחצר, אין זכותו חזקה כל כך שיוכל

54. הר"ן כתב: כיון דבשעת הביטול לא הויה

שעתא לאו דידיה הוא [רש"י לעיל דף כו ב].

ולפיכך שאל אב"י מרבה:

האם כשהוא, אותו אחד שלא עירב, מבטל רשותו — האם צריך הוא לבטל רשותו לכל אחד ואחד מבני החצר.

או דילמא, לא צריך לבטל לכל אחד ואחד, דכיון שעירבו שאר בני החצר, כאחד הם חשובין, ודיו שיבטל לאחד מהם [רש"י לקמן].⁽⁵⁵⁾

אמר ליה רבה לאב"י: צריך לבטל לכל אחד ואחד.

איתיביה מהא דשנינו בכרייתא:

אחד מבני חצר שלא עירב, נותן — אם רצה — רשותו לאחד שעירב [מפרשין לה לקמן, ומהכא מוכחינן].

ושנים שעירבו ואחד לא עירב, נותנין — אם רצו — רשותן לאחד שלא עירב, כדי שיהיה הוא מותר והן אסורין.

ושנים שלא עירבו, נותנין רשותן לשנים שעירבו, או לאחד שלא עירב.

אבל לא אחד שעירב עם חברו נותן רשותו לאחד [לשלישי] שלא עירב, דלא מהני מידי, שהרי עדיין רשות חברו אוסרת.

ואין שנים שעירבו נותנין רשותן לשנים שלא עירבו, כיון שהשנים שלא עירבו אוסרין זה על זה.

ואין שנים שלא עירבו נותנין רשותן לשנים שלא עירבו, דאותן שנים אוסרין זה על זה. [ולקמן מפרש בגמרא, כולהו הנך כבי למאי איצטריך].

והשתא מותבינן: קתני מיהת ברישא: אחד שלא עירב נותן רשותו לאחד שעירב. היכי דמי?

אי דליכא אחרינא בהדיה בחצר כלל, ואינם אלא שנים, אם כן בהדי מאן עירב?!

אלא פשיטא, דאיכא אחרינא בהדיה, שהיו שלשה בחצר ועירבו שנים ואחד לא עירב.

ועלה קתני: נותן רשותו לאחד שעירב בלבד.

הרי חזינן בהדיא, דסגי בנתינת רשות לאחד מן המערכים ואין צריך לבטל לשניהם!

ורבה דאמר צריך לבטל לכל אחד ואחד, אמר לך: הכא במאי עסקינן, דהוה אחרינא בהדיה [עם המערב] מערב שבת, ועירבו, והדר מית.

ומשום הכי מבטל זה שלא עירב לזה שעירב, דהשתא הוי יחיד.⁽⁵⁶⁾

ליתן אותה.

55. וכתבו התוספות: לא שמיע ליה הא דאמרינן לעיל דף כו ב, [וכן בדף סז א] דהך מילתא פליגי בה רבנן ורבי אליעזר.

56. ומיירי שחננו בבקעה שאין מוריש כלום ליורשיו. דבחצר שלו, הרי איכא יורש שאוסר.

ואין צריך שיהיה ביטול בני החצר באופן שיהיה היתר מיד לטלטל. רק לענין שלא יוכל מי שנתבטל לו, לחזור ולבטל לאחרים מהטעם הזה. ראה שם בר"ן. וראה עוד בריטב"א, במאירי, בגאון יעקב ובשפת אמת.

ותמהינן עלה: אי דהוה, ומית, אימא סיפא:

לאחד מן השנים שעירבו.

אבל אין אחד שעירב עם חברו, נותן רשותו לאחד שלא עירב, מפני שחבירו אורס.

ותמהינן עלה: אי הכי, ליתני כדתני ברישא: לאחד שעירב [וממילא ידעינן שהיו שנים] או לאחד שלא עירב?!

ואי תימא, דהא דקתני "אחד שעירב" היינו שעירב עם אחד דהוה, ומית — אמאי לא סגי שיתן רשותו לחבירו, כיון דליכא השתא אחר, שהרי מת?!

ומסקינן: קשיא! והשתא מפרשינן לכולה ברייתא למאי איצטריך:

אלא פשיטא, דסיפא מיירי בדאיתיה השתא לאותו שעירב עמו, ולא מת.

"אחד שלא עירב, נותן רשותו לאחד שעירב"

ומדסיפא בדאיתיה, רישא נמי מיירי בדאיתיה, ולא מית?!

לאבוי — דסבר אין צריך לבטל לכל אחד — מיירי בדאיתיה לזה שעירב עמו, וקא משמע לן דאין צריך לבטל רשות לכל אחד ואחד, וסגי בנתנת רשותו "לאחד שעירב".

ומשנינן: מידי איריא?

הא — סיפא דברייתא — בדאיתא, דמיירי דלא מית.

לרבה — דסבר צריך לבטל לכל אחד ואחד — מיירי דהוה, ומית אותו שעירב עמו.

והא — רישא — בדאיתא, דמיירי בהוה, ומית.

ואם תאמר: אם כן פשיטא, ומאי קא משמע לן?!

תדע שצריך לבטל לכל אחד ואחד, ורישא מיירי בדהוה ומית:

הא קא משמע לן: ולא גזור שלא לבטל לאחד שעירב אף על גב דחבירו מית, משום זימנין דאיתיה לחבירו, ויכוואו לבטל רק לאחד.

דקתני סיפא דרישא: ושנים שלא עירבו — נותנין רשותן לשנים שעירבו או לאחד שלא עירב.

"ושנים שעירבו, נותנין רשותן לאחד שלא עירב":

ודייקנין: לשנים — אין, אבל לאחד מאלה שעירבו לא סגי שיבטל לו, משום שצריך לבטל לכולן.

ותמהינן: פשיטא?!

ועל כרחך רישא מיירי בדהוה ומית.

ומפרשינן: מהו דתימא, כיון דלא עירב — ליקנסיה שלא יבטלו לו כדי להתירו.

ואבוי אמר אהאי "תדע":

קא משמע לן שלא קונסים.

לעולם אין צריך לבטל לכל אחד ואחד. ומאי "נותנין רשותן לשנים שעירבו"?

"ושנים שלא עירבו, נותנין רשותן לשנים

שעירבו":

דלא לבטל כלל, כדי שלא תשתכח תורת עירוב.

קא משמע לך שלא קונסים.

"אבל אין אחד שעירב, נותן רשותו לאחד שלא עירב":

לאביי, להכי תנא הך סיפא — דמילתא דפשיטא היא — לאשמועינן שכל הברייתא מיירי דאיתיה לאותו אחד, שעירב עמו.

ולגלויי ארישא דקתני "נותן רשותו לאחד שעירב" דבהכי מיירי. ומכל מקום, סגי שיבטל לאחד ואין צריך לבטל לשנים, וכדדייקינן מינה לעיל.

לרבה, דסבירא ליה שאין צריך לבטל לכל אחד ואחד [ואדרבה מהך סיפא תמהינן עליה דמפרש לרישא בדהוה ומית], אידי דתנא רישא: אחד שלא עירב נותן רשותו לאחד שעירב. תנא נמי הך סיפא, דאיפכא לא [ואפילו הכי, רישא מיירי בדהוה ומית, וסיפא מיירי בדאיתיה, וכדאמרינן לעיל].

"ואין שנים שעירבו, נותנין רשותן לשנים שלא עירבו":

הא תו למה לי, והרי פשיטא שאוסרים זה על זה?

לא צריכא אלא לאשמועינן, דהיכא דהדר ובטיל ליה חד מינייהו [מאלו שנתבטל להם] לחבריה רשותו, וחלקו במה שנתבטל להם.

מהו דתימא לשתרי ליה [לזה שנתבטל לו עכשיו], קא משמע לך, כיון דבעידנא דבטיל לגביה רשות השנים שעירבו, לא הוה ליה שריותא בהא חצר — לא מצוי מבטל, וכמו

לרבה, להכי תנא הך סיפא — לגלויי ארישא, דקתני: נותן רשותו לאחד שעירב, דמיירי בהוה ומית.

[וכדמוכחינן להך פירושא — לעיל — מדקתני בהך סיפא שצריך לבטל לשניהם, ועל כרחך רישא בדהוה ומית, ומשום הכי סגי שיבטל לאחד].

לאביי — דמפרש לעיל, דהא דקתני "לשנים שעירבו" היינו לאחד משנים, דהוה ליה הך דקתני: "נותנין רשותן לשנים שעירבו", מילתא דלא צריכא, דהא תנא כבר דאחד שלא עירב נותן רשותו לאחד משנים, והוא הדין שנים שלא עירבו נותנין רשותן לאחד משנים — רישא דהך בבא: "שנים שלא עירבו" איצטריכא ליה, לחדש שיכולין לבטל.

כי סלקא דעתך אמינא, לגזור דילמא אתו לבטולי לחו [לשנים שלא עירבו], דהא לא אפשר, וכדאיתא במתניתין שנים אין נוטלין רשות [אבל לשנים שעירבו נותנין רשות, וכדאיתא במתניתין].

קא משמע לך דלא גזרינן.

והא דקתני "ושנים שלא עירבו נותנין רשותן לשנים שעירבו או לאחד שלא עירב":

למה לי?!

לאשמועינן: מהו דתימא, הני מילי דמועיל ביטול, היכא דמקצתן עירבו ומקצתן לא עירבו ככל הני בטוליך דקתני בברייתא.

אבל היכא דכולן לא עירבו — ליקנסיהו